

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Tdo/92/2016
Identifikačné číslo spisu:	2509010183
Dátum vydania rozhodnutia:	18.04.2018
Meno a priezvisko:	JUDr. Štefan Harabin
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2018:2509010183.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Štefana Harabina a členov JUDr. Martina Piovarsyho a JUDr. Pavla Farkaša na neverejnom zasadnutí s verejným vyhlásením rozsudku 18. apríla 2018 v trestnej veci obvineného O. I. pre zločin nedovolenej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. d/ Tr. zák., vedenej na Okresnom súde Piešťany, sp. zn. 2 T 42/2009, prerokoval dovolanie obvineného proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo 7. apríla 2016, sp. zn. 3 To 121/2015 a v zmysle §§ 382a, 386 ods. 1, 2 a 388 ods. 1 Tr. por., takto

rozhodol:

Podľa § 386 ods. 1 Tr. por. vyslovuje, že rozsudkom Krajského súdu v Trnave zo 7. apríla 2016, sp. zn. 3 To 121/2015, a v konaní, ktoré mu predchádzalo, pri zistení dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por.

bol porušený zákon

v ustanoveniach §§ 317 ods. 1, 321 ods. 1 písm. e/, 2, 322 ods. 3 Tr. por. a § 172 ods. 1 písm. d/ Tr. zák.,

v n e p r o s p e c h o b v i n e n é h o O. I..

Podľa § 386 ods. 2 Tr. por. napadnutý rozsudok sa zrušuje.

Zrušuje sa aj rozsudok Okresného súdu Piešťany z 26. októbra 2015, sp. zn. 2 T 42/2009, v celom rozsahu, ako aj ďalšie rozhodnutia, na zrušené rozhodnutia obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením, stratili podklad.

Podľa § 388 ods. 1 Tr. por. Okresnému súdu Piešťany sa prikazuje, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol.

Odôvodnenie

Okresný súd Piešťany rozsudkom z 26. októbra 2015, sp. zn. 2 T 42/2009, obvineného O. I. uznal za vinného zo zločinu nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. d/ Tr. zák., na skutkovom základe, že 17. októbra 2008 o 01:45 hod. na diaľnici D1 medzi L. a V. U. na 90,850 km ako spolujazdec vezúci sa na vozidle zn. Škoda Fabia, EČ T.-XXXAV nelegálne držal pri sebe psychotropnú látku - metamfetamín, naplnenú v zatavených injekčných striekačkách, pričom po zastavení vozidlami kriminálnej polície vyhodil tieto injekčné striekačky zabalené v čiernej ponožke cez stiahnuté okno von na zem, kde ich našli a zaistili príslušníci kriminálnej polície; kriminalistickou expertízou sa zistilo, že v ponožke sa nachádzalo 8 kusov zatavených jednorazových injekčných striekačiek objemu 10 ml, ktoré obsahovali spolu 54,763 gramov, bieleho kryštalického materiálu - metamfetamínu, s priemerným zastúpením účinnej látky 75,9% hmotnostných (vyjadrené ako voľná báza) a z tohto množstva obsahujúceho 41,565 gramov absolútneho metamfetamínu by sa dalo pripraviť najmenej 1039 obvykle jednorazových dávok psychotropnej látky, ktoré zakúpil za 1.593,31 euro, pričom metamfetamín (medzi užívateľmi nazývaný aj pervitín) je zaradený v zmysle zákona č. 139/1998 Z. z. o omamných látkach, psychotropných látkach a prípravkoch v znení neskorších predpisov do II. skupiny psychotropných látok.

Za to mu v zmysle §§ 172 ods. 1, 36 písm. l/, 38 ods. 3, 48 ods. 2 písm. a/ Tr. zák. uložil trest odňatia slobody päť rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu s minimálnym stupňom strázenia.

Krajský súd v Trnave na podklade odvolania obvineného rozsudkom zo 7. apríla 2016, sp. zn. 3 To 121/2015, pri nezmenenom skutkovom základe, rozhodnutie prvostupňového súdu vo výroku o treste podľa § 321 ods. 1 písm. d/, e/, 2 Tr. por. zrušil a v zmysle § 322 ods. 3 Tr. por. I. v súlade s §§ 172 ods. 1, 49 ods. 1, 51 ods. 1, 2, 3 Tr. zák. odsúdil na trest odňatia slobody na tri roky, ktorý za súčasného uloženia probačného dohľadu odložil na skúšobnú dobu tri roky. Uložil mu i obmedzenie spočívajúce v zákaze požívania návykových látok.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podal obvinený dovolanie, v ktorom uplatnil dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por.

I. v dovolaní namietal, že vozidlo, v ktorom sa nachádzal, policajné orgány zastavili bez zákonného dôvodu a konkrétného podozrenia, že posádka vozidla sa dopúšťa trestnej činnosti alebo priestupku. Považovali za podozrivé, že v týchto končinách sa pohybuje vozidlo s michalovským evidenčným číslom, ale to nebol zákonný dôvod na vykonanie služobného zákroku. Nešlo o náhle vzniknuté podozrenie z páchania trestnej činnosti a neexistoval dôvod na vykonanie služobného zákroku. Nebolo zistené podozrenie z páchania priestupku ani trestného činu. Služobný zákrok bol neopodstatnený a dôkaz nemožno považovať za získaný podľa osobitného zákona s následkom jeho nepoužiteľnosti v trestnom konaní. Poukázal na súdnu prax v hodnotení legálnosti služobného zákroku vykonaného za účelom získania dôkazu pre trestné konanie. I. namietal i zákonnosť znaleckého posudku Kriminalistického a expertízneho ústavu Policajného zboru (ďalej aj „KEU PZ“) v Bratislave, pretože vyšetrovateľ nepostupoval v zmysle § 142 ods. 3 Tr. por. Uznesenie o pribratí znalca mu nebolo doručené s následkom porušenia práva na obhajobu. Krajský súd v predchádzajúcom rozhodnutí, sp. zn. 6 To 9/2011, nezákonnosť uznesenia uznal, nesprávne však akceptoval možnosť použitia ďalších dôkazov, z neho vychádzajúcich. Zdôraznil povinnosť dodržiavať princíp právnej istoty, v intenciách ktorého je na určitú právne relevantnú otázku pri opakovaní za rovnakých podmienok, nutné dať rovnakú odpoveď. Navrhol vysloviť porušenie zákona v ustanoveniach, o ktoré sa dôvod dovolania opiera, rozsudok krajského súdu zrušiť a prikázať mu v potrebnom rozsahu vec znovu prerokovať a rozhodnúť.

Prokurátor považuje rozhodnutie za založené na dôkazoch získaných a vykonaných zákonným spôsobom. Ich hodnotenie inak, než podľa predstáv niektorej zo strán, nezakladá nezákonnosť. Otázkou posúdenia zákonnosti zaistenia omamných látok sa súdy v rozhodnutiach zaoberali, ich skutkovými zisteniami je dovolací súd viazaný. Pre neprítomnosť dovolacích dôvodov navrhol dovolanie odmietnuť.

Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) preskúmal procesné podmienky na podanie dovolania a

zistil, že dovolanie proti právoplatnému rozhodnutiu je prípustné, bolo podané oprávnenou osobou, v zákonnej lehote a na zákonom určenom mieste (§§ 368 ods. 1, 2 písm. a/, 369 ods. 2 písm. b/, 370 ods. 1, 3, 566 ods. 3 Tr. por.). Splňa podmienky podľa § 373 ods. 1, 2 Tr. por., ako aj obsahové náležitosti uvedené v § 374 Tr. por. a nie je dôvod na postup v zmysle § 382 písm. a/, b/, d/, e/ ani f/ Tr. por.

Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok predstavuje výrazný zásah do inštitútu právoplatnosti, ktorá v pozícii základnej vlastnosti súdneho rozhodnutia predstavuje jeho nezmeniteľnosť a záväznosť ako prejav stability právnych vzťahov a istoty v právnom štáte. Je určené k náprave výlučne zákonom taxatívne stanovených procesných a hmotnoprávnych chýb, ktoré by svojím charakterom mohli mať výrazný vplyv na konanie a jeho procesný výsledok s potrebou ich odstrániť. Dovolací súd je pri náprave uvedených nedostatkov v zásade až poslednou inštanciou, čo znamená, že ich preskúmava až po preskúmaní odvolacím súdom, ktorým neboli napravené, prípadne ním boli spôsobené. Tomu zodpovedá aj obmedzenie možnosti podať dovolanie v prípade, keď neboli využité riadne opravné prostriedky [§ 371 ods. 1 (veta prvá) Tr. por. a contrario, pokiaľ nejde o zákonné výnimky uvedené v tomto ustanovení] a povinnosť namietat' niektoré dovolacie dôvody najneskôr v odvolacom konaní (§ 371 ods. 4 Tr. por.).

Dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por. možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom. Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch vykonaných v rozpore so zákonom, musí byť z obsahu spisu zrejmá a porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“), čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku.

Z tohto potom logicky vyplýva záver, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por. len vtedy, ak má, resp. mal negatívny dopad na práva obvineného. Ak sa nepreukázu takéto účinky nesprávneho postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por. Aj so zreteľom na to, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1, 3 písm. d/ Dohovoru by mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere (solely or to a decisive extent) na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom, (pozri Mariana Marinescu p. Rumunsku, rozs. č. 36110/03 z 2. februára 2010, Emen p. Turecku, rozs. č. 25585/02 z 26. januára 2010, Van Mechelen a ďalší p. Holandsku, Visser p. Holandsku, rozs. č. 26668/95 zo 14. februára 2002, Al - Khawaja a Tahery p. Spojenému kráľovstvu, rozs. č. 26766/2005 a č. 22228/06 z 15. decembra 2011 a ďalšie).

V rámci posúdenia, či spôsob, akým súd vykonal dôkazy, je v rozpore so zákonom, je nevyhnutné prihliadnuť na realizáciu základných zásad spravodlivého procesu zakotvených predovšetkým v ustanovení § 2 Tr. por., hlavne v odsekoch 10 a 12.

Právo na spravodlivý a zákonný súdny proces a sťahovanie len zo zákonných dôvodov znamená, že v rámci trestného konania musí byť dodržaný postup ustanovený Trestným poriadkom. Vzhľadom na námietky obvineného o nezákonnosti použitých dôkazov bolo treba skúmať, či namietané dôkazy boli vykonané v súlade s vtedy platnými a účinnými procesnoprávnymi normami, či tieto úkony a rozhodnutia na ich základe vydané boli perfektné a nespochybniteľné a tiež či dôkazy na základe nich získané sú použiteľné v zmysle Trestného poriadku.

Podľa § 2 Tr. por.

ods. 10 orgány činné v trestnom konaní postupujú tak, aby bol zistený skutkový stav veci, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, a to v rozsahu nevyhnutnom na ich rozhodnutie. Dôkazy obstarávajú z úradnej povinnosti. Právo obstarávať dôkazy majú aj strany. Orgány činné v trestnom konaní s rovnakou starostlivosťou objasňujú okolnosti svedčiace proti obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré svedčia v jeho prospech, a v oboch smeroch vykonávajú dôkazy tak, aby umožnili súdu spravodlivé rozhodnutie.

ods. 12 orgány činné v trestnom konaní a súd hodnotia dôkazy získané zákonným spôsobom podľa svojho vnútorného presvedčenia, založeného na starostlivom uvážení všetkých okolností prípadu jednotlivo i v ich súhrne nezávisle od toho, či ich obstaral súd, orgány činné v trestnom konaní alebo niektorá zo strán.

Citovaná zásada náležitého zistenia skutkového stavu veci je predpokladom vedenia trestného stíhania v súlade so zákonom a tiež spravodlivého rozhodnutia vo veci. V rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov Trestný poriadok kladie dôraz na zákonné získanie a vykonanie dôkazov a zároveň na prípustnosť použitia dôkazu v konaní. Zákon pritom nepriznáva žiadnemu dôkazu osobitný význam a ani neustanovuje, aké množstvo dôkazov treba vykonať na preukázanie určitej skutočnosti. Zo strany orgánov činných v trestnom konaní a súdu pri aplikovaní tejto zásady nesmie ísť o prejav ich ľubovôle. Postup dokazovania je potrebné vždy vyčerpávajúcim spôsobom popísať a logicky a vecne presvedčivým spôsobom zdôvodniť. Súd je povinný v odôvodnení rozhodnutia uviesť, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia, akými úvahami sa spracovával pri hodnotení vykonaných dôkazov s tým, že tieto hodnotí z hľadiska ich zákonnosti, závažnosti, pravdivosti a vierohodnosti. Rovnako musí zdôvodniť, ako sa vyrovnal s obhajobou, resp. prečo nevyhovela návrhom na vykonanie ďalších dôkazov.

Z pohľadu dovolacieho súdu medzi najzávažnejšie chyby majúce za následok porušenie základných zásad dokazovania patria prípady tzv. opomenutých dôkazov, t. j. takých, ktoré napriek tomu, že boli navrhnuté, boli súdom bez vecne adekvátneho zdôvodnenia zamietnuté, eventuálne ich vykonanie bolo celkom opomenuté. Ďalším excesom je situácia, kedy dôkaz nie je získaný procesne prípustným spôsobom, a preto mal byť vylúčený. Tretiu skupinu chýb tvoria prípady svojvoľného hodnotenia dôkazov vykonaných bez akéhokoľvek akceptovateľného logického základu. Ide o prípady, kedy z odôvodnenia rozhodnutia nevyplyva vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. Najextrémnejšími sú prípady, kedy sú skutkové zistenia v extrémnom nesúlade s vykonanými dôkazmi.

Pozornosti dovolacieho súdu neuniklo, že obvinený pri prvom výsluchu na hlavnom pojednávaní 9. decembra 2009 po zákonom poučení sudkyňou vyhlásil podľa § 257 ods. 3 Tr. por. v znení účinnom od 1. septembra do 31. decembra 2009 nepopretie spáchania skutku a vedomosť o tom, že súd bude jeho vyhlásenie považovať za priznanie. V nadväznosti na to súd bez zisťovania stanoviska prokurátora vyhlásil uznesenie, ktorým povolil vyhlásenie obžalovaného O. I., že nepopiera spáchanie skutku kladeného mu za vinu obžalobou. Následne umožnil vykonať jeho výsluch prokurátorom krajskej prokuratúry a pokračoval v dokazovaní výsluchmi svedkov a znalcov (č. l. 184 a nasl.). Zo zápisnice je zrejmé, že sudkyňa obvineného po vyhlásení nepoučila o tom, že sa toto pre potreby ďalšieho konania a rozhodnutia bude považovať za priznanie spáchania skutku (§ 257 ods. 3 Tr. por.) a v tomto rozsahu nepostupovala primerane podľa § 333 ods. 3 písm. c/, d/, f/, g/ a h/ Tr. por. účinnom v čase hlavného pojednávania. Súd napriek prijatiu vyhlásenia I. nevydal uznesenie o tom, že dokazovanie v rozsahu priznania nevykoná a vykoná len dôkazy súvisiace s výrokom o treste, náhrade škody alebo ochranného opatrenia. V tom čase účinný Trestný poriadok nespájal s vyhlásením o nepopretí spáchania skutku uvedeného v obžalobe jeho neodvolateľnosť, ako ani nenapadnuteľnosť odvolaním ani dovolaním okrem dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. Tento následok vyhlásenia bol zakotvený až novelou vykonanou zák. č. 262/2011 Z. z. s účinnosťou od 1. septembra 2011.

Na podklade vyjadreného je daná prípustnosť dovolania v zmysle § 371 ods. 1 písm. g/ Tr. por.

Dovolateľ založil dovolací dôvod na nezákonnosti služobného zákroku, pri vykonávaní ktorého orgány činné v trestnom konaní (ďalej len „OČTK“) zastavili vozidlo vedené N. W., v ktorom bol ako spolujazdec prítomný aj obvinený, vzhľadom na absenciu podozrenia o páchaní trestnej činnosti alebo priestupku posádkou vozidla.

Podľa zákona č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore (ďalej len „zákon o PZ“) v znení účinnom od 1. septembra do 14. decembra 2008

§ 9 ods. 1 policajt v službe je povinný v medziach tohto zákona vykonať služobný zákrok ak je páchaný trestný čin alebo priestupok alebo je dôvodné podozrenie z jeho páchania.

§ 22 ods. 1

policajt je oprávnený presvedčiť sa či osoba, proti ktorej vykonáva služobný zákrok, nemá pri sebe zbraň, a ak ju má, odňať ju.

§ 23

ods. 1 pri plnení úloh vyplývajúcich z tohto zákona je policajt oprávnený dávať pokyny na zastavenie dopravného prostriedku, zakázať jazdu, plavbu alebo let na nevyhnutne potrebný čas alebo prikázať smer dopravného prostriedku.

ods. 2 policajt je oprávnený vykonať prehliadku dopravného prostriedku,

a/ ak je podozrenie, že používaním dopravného prostriedku, na dopravnom prostriedku alebo v súvislosti s dopravným prostriedkom bol spáchaný trestný čin,

b/ pri pátraní po hľadaných osobách, zbraniach, strelive, výbušnínach, omamných a psychotropných látkach a jedoch a veciach pochádzajúcich z trestnej činnosti alebo súvisiacich s trestnou činnosťou.

§ 38a

ods. 1 operatívno-pátracia činnosť je systém spravidla utajených, spravodajských opatrení vykonávaných PZ na účely predchádzania, zamedzovania, odhaľovania a dokumentovania trestnej činnosti a zisťovania jej páchatel'ov, zabezpečovania ochrany určených osôb a strážených objektov, technicky chránených objektov, zabezpečovania a poskytovania ochrany a pomoci ohrozenému svedkovi a chránenému svedkovi, ochrany štátnej hranice a vypátrania osôb a vecí.

§ 38a

ods. 2 operatívno-pátraciu činnosť vykonávajú na to určené služby PZ.

§ 39

ods. 1, 2, 3

prostriedkami operatívno-pátracej činnosti sa na účely tohto zákona rozumejú sledovanie osôb a vecí, monitorovanie osôb a dopravných prostriedkov... PZ je oprávnený používať prostriedky operatívno-pátracej činnosti pri odhaľovaní úmyselných trestných činov a pri zisťovaní ich páchatel'ov..., monitorovaním osôb a dopravných prostriedkov na účely tohto zákona sa rozumie spracovávanie informácií o osobách a dopravných prostriedkoch v rozsahu údajov podľa Schengenského dohovoru, ktoré získali útvary PZ pri plnení svojich úloh.

Prehliadku osoby podľa § 22 ods. 1 zákona o PZ môže policajt vykonať, len ak vykonáva služobný zákrok. Sú to prípady upravené v §§ 17 ods. 2, 17b ods. 1, 18 ods. 3, 19 ods. 1, 23 ods. 2, 28 ods. 2 tohto zákona. Policajt nesmie urobiť bezpečnostnú prehliadku bez vykonávania služobného zákroku, len z dôvodu prevencie a tiež nie za účelom pátrania po iných veciach, napr. omamných a psychotropných látkach. Nie je možné zaujať názor, že na základe zákona o PZ i všeobecne koncipovanej inštruktáže policajných hliadok o vykonávaní pátrania po omamných a psychotropných látkach (§ 23 ods. 2 písm. b/ zákona) sú tieto oprávnené bez akéhokoľvek konkrétneho dôvodu zastavovať vozidlá, prípadne aj iných peších občanov a vykonávať na nich tzv. bezpečnostnú prehliadku. Takéto konanie zo strany policajtov by nesporne bolo svojvoľným a nemalo by oporu v zákone. Za situácie, ak členovia policajnej hliadky vopred disponujú informáciou, že posádka vozidla, ktoré zastavili, sa dopustila alebo dopúšťa trestnej činnosti, prichádza do úvahy postup podľa príslušných ustanovení Trestného poriadku a nie podľa zákona o PZ (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. júna 2009, sp. zn. 3 Toš 7/2008).

V zmysle Tr. por. v znení účinnom od 1. marca do 14. decembra 2008

§ 119

ods. 2 za dôkaz môže slúžiť všetko, čo prispieva na náležité objasnenie veci a čo sa získalo z dôkazných prostriedkov podľa tohto zákona alebo podľa osobitného zákona. Dôkaznými prostriedkami sú najmä výsluch obvineného, svedkov, znalcov, posudky a odborné vyjadrenia, previerka výpovede na mieste, rekognícia, rekonštrukcia, vyšetrovací pokus, obhliadka, veci a listiny dôležité pre trestné konanie, oznámenie, informácie získané použitím informačno-technických prostriedkov alebo prostriedkov operatívno-pátracej činnosti.

§ 199

ods. 1 tretia a štvrtá veta ak hrozí nebezpečenstvo z omeškania, začne policajt trestné stíhanie vykonaním zaisťovacieho úkonu, neopakovateľného úkonu alebo neodkladného úkonu. Po ich vykonaní vyhotoví ihneď uznesenie o začatí trestného stíhania, v ktorom uvedie, ktorým z týchto úkonov bolo začaté trestné stíhanie.

Za zákonný spôsob získania dôkazu z dôkazných prostriedkov v zmysle citovaného ustanovenia treba považovať splnenie formálnych, t. j. procesných podmienok vyžadovaných Trestným poriadkom alebo iným osobitným zákonom na vykonanie konkrétneho dôkazu, a tiež splnenie obsahových (materiálnych) podmienok, t. j. aby úkon, resp. použitý dôkazný prostriedok bol zameraný na zistenie tých skutočností, na ktoré zameraný a použitý môže byť.

Dovolateľ argumentoval konštantnou judikatúrou týkajúcou sa zákonnosti služobného zákroku a na jeho základe vykonávanej bezpečnostnej prehliadky a zákonnosti osobnej prehliadky vykonanej podľa Trestného poriadku, pri ktorých boli zaistené usvedčujúce dôkazy.

Podľa rozhodnutia č. 47/2013 (Zbierka stanovísk a súdov SR 4/2013)

I. Pri relevantných poznatkoch o podozrení zo spáchania alebo aktuálneho páchania trestného činu, ktorými polícia disponuje v dostatočnom časovom predstihu, vzniká povinnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní podľa Trestného poriadku. V takom prípade možno dôkaz pre trestné konanie získať len trestnoprocesným postupom. Ak však poznatky o trestnej činnosti nie sú políciou dostatočne vopred známe, môže byť výsledok zákonného postupu pri služobnom zákroku (§ 9 ods. 3 zákona o PZ) dôkazom v trestnom konaní.

II. Pri pátraní po hľadanej osobe je policajt v zmysle § 23 ods. 1, 2 písm. b/ zák. č. 171/1993 Z. z. o PZ v znení neskorších predpisov oprávnený nielen dať pokyn na zastavenie dopravného prostriedku, ale aj vykonať jeho prehliadku. Za týchto okolností je primeraný a zákonu zodpovedajúci postup, ak sa policajt pri vykonávaní predmetného služobného zákroku zároveň na základe § 22 ods. 1 uvedeného zákona presvedčí či hľadaná osoba u seba nemá zbraň, rovnako aj osoba, ktorá sa s ňou nachádza vo vozidle. To platí napríklad za situácie, v ktorej je zasahujúcemu policajťovi známe, že osobu spolujazdca s hľadanou osobou spájajú predchádzajúce spoločné kriminálne aktivity.

III. Forma presvedčenia sa o držbe zbrane však musí zodpovedať miere nevyhnutnej na dosiahnutie účelu sledovaného služobnou činnosťou v zmysle § 8 ods. 1 zákona o PZ. Vzhľadom aj na legálnu definíciu zbrane (§ 122 ods. 3 časť vety za bodkočiarkou Tr. zák.) je primerané, aby bola osoba vyzvaná na vyloženie všetkého, čo má pri sebe, vrátane vecí z kabelky. Ak je takto získaná, okrem alebo namiesto zbrane, iná vec s možným súvisom so spáchaním trestného činu, treba postupovať v intenciách § 21 ods. 2 zákona o PZ a v nadväznosti na to podľa § 92 Tr. por.

Dovolací súd zistil, že v spise je záznam policajtov Okresného riaditeľstva PZ v Trnave zo 17. októbra 2008, č. p. ORP-2008-ÚJKP, podľa ktorého bola toho dňa vykonávaná operatívna činnosť v obci P. vo veci preverenia informácie, na základe ktorej si mali neznáme osoby z T. okresu v obci P. zadovážiť od neznámej osoby na presne nezistenom mieste presne nezistený druh omamnej látky. V čase asi 1.00 h bolo v obci P. spozorované motorové vozidlo zn. Škoda Fabia, EČ: T. XXX H., ktoré sa pohybovalo po obci následne OČTK predpísaným spôsobom zastavili osobné motorové vozidlo zn. Škoda Fabia, striebornej farby, EČ: T.-XXX H., v ktorom sa nachádzali 2 osoby. Po zastavení vozidla kolegovia pristupujúci od prednej a zadnej časti spolujazdca zastaveného vozidla oznámili, že bol zo strany spolujazdca cez okno vozidla vyhodенý neznámy predmet. Následne bol asi 50 cm od vozidla na strane spolujazdca nájdený na ceste balíček pozostávajúci z čiernej ponožky, igelitového vrečka a vtedy ešte neustáleného počtu striekačiek s neznámym obsahom. Po tomto bola zistená a overená totožnosť obvineného a W., obmedzená ich osobná sloboda a následne došlo k ich prevzatiu vyšetrovateľom, na účely vykonávania ďalších služobných úkonov (č. l. 92).

Skutočnosť, že dôvodom zastavenia vozidla s obvineným hliadkou, bolo preverenie informácie o zadovážovaní drog neznámymi osobami, potvrdili aj službukonajúci policajti vo výpovediach na hlavnom pojednávaní. V zmysle ustáleného skutku I. usvedčujúci predmet, psychotropnú látku - metamfetamín,

naplnenú v zatavených striekačkách po zastavení vozidla kriminálnou políciou vyhodil zabalené v čiernej ponožke cez stiahnuté okno von na zem, kde ho našli príslušníci kriminálnej polície. Injekčné striekačky boli získané na základe ohliadky miesta činu a nie pri vykonávaní bezpečnostnej či osobnej prehliadky obvineného a vodiča zastaveného vozidla, čo je zrejmé z obsahu zápisnice o ohliadke miesta činu - na diaľnici D1 90,850 km v smere od L. na V. U. pri telefóne SOS č. 7 pred zvodidlami. V zápisnici o obhliadke je konštatovaný nález - čierna ponožka (stopa č. 1) s obsahom 8 ks striekačiek s obsahom 10 ml v každej striekačke bielej neznámej látky s tým, že asi 60 cm od čiernej ponožky sa nachádza v odstavnom pruhu osobné motorové vozidlo Škoda Fabia bielej farby, ev. č.: T.-393 H. (č. l. 94 a nasl.). Následne bola policajtmí vykonaná aj prehliadka iných priestorov podľa §§ 104, 106 Tr. por., osobného motorového vozidla W., bez súhlasu prokurátora, pri nej však neboli zaistené žiadne psychotropné látky.

V zázname o obmedzení osobnej slobody podozrivej osoby - obvineného zo 17. októbra 2008 je konštatované, že osobná sloboda I. bola podľa § 85 ods. 2 Tr. por. obmedzená bez predchádzajúceho súhlasu prokurátora, vzhľadom na jeho pristihnutie pri páchaní trestného činu nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, držania a obchodovania s nimi v zmysle § 171 Tr. zák. Osobná prehliadka obvineného vykonaná nebola, pretože bol vykonaný zákrok v zmysle § 22 ods. 1 zákona o PZ a policajt sa presvedčil, že osoba, proti ktorej sa vykonáva služobný zákrok, nemala pri sebe zbraň.

Výšetrovateľ PZ následne podľa § 199 ods. 1 Tr. por. začal trestné stíhanie a obvinenému vzniesol obvinenie pre trestný čin § 172 ods. 1 písm. d/, 2 písm. e/ Tr. zák. s tým, že trestné stíhanie bolo začaté vykonaním neodkladného a neopakovateľného úkonu, obhliadkou miesta činu zo 17. októbra 2008.

Zákonným predpokladom vykonania služobného zákroku policajtom je v zmysle § 9 ods. 1 zákona o PZ skutočnosť, že sa pácha trestný čin alebo priestupok alebo je dané dôvodné podozrenie z jeho páchania.

Judikatúra najvyššieho súdu je konštantná v tom, že informačno-technické prostriedky (sledovanie osôb a vecí) môžu byť použité aj pred začatím trestného stíhania, avšak po zistení trestnej činnosti sú OČTK povinné začať bez meškania trestné stíhanie podľa § 199 Tr. por. Dôkaz získaný použitím ITP (informačno-technických prostriedkov) pred začatím trestného stíhania nie je možné použiť v trestnom konaní, policajti môžu vykonávať operatívnu činnosť do momentu zistenia druhu trestnej činnosti alebo páchatel'a, akonáhle trestnú činnosť zistia, musí byť začaté trestné stíhanie.

V prerokúvanej veci nebola kvalifikovane preukázaná existencia dôvodného podozrenia z páchania trestného činu, ktorá by policajtov oprávňovala vykonať služobný zákrok a dať pokyn na zastavenie vozidla s obvineným. Absenciu podozrenia z páchania trestnej činnosti nenahrádza ani úradný záznam spísaný 17. októbra 2008 policajtmí okresného riaditeľstva, podľa ktorého bola toho dňa v P. vykonávaná operatívna činnosť za účelom preverenia informácie, na základe ktorej si mali neznáme osoby z T. okresu zadovážovať od neznámych osôb omamné látky. Úradný záznam bol spísaný až následne, po vykonaní zákroku a zastavení vozidla s I. a je z neho zrejmé, že k vyhodneniu psychotropných látok z auta a ich nálezu na mieste činu preukázateľne došlo v príčinnej súvislosti s realizovaným služobným zákrokom. Dovolací súd nemá pochybnosti, že úradný záznam bol vyhotovený až po vykonaní zákroku a práve táto skutočnosť zakladá jeho účelovosť. Existenciu dôvodného podozrenia z trestnej, resp. priestupkovej činnosti nespôsobujú ani následné výpovede príslušníkov OR PZ, prítomných pri tomto zákroku, ktorí na hlavnom pojednávaní potvrdili, že dôvodom operatívnej činnosti bolo podozrenie z predaja drog neznámymi osobami v obci P..

Za tohto dôkazného stavu nie je preukázaný dôvod na zastavenie a prehliadku vozidla. Nie je vylúčené, že postup členov policajnej hliadky a prehliadka vozidla boli v rozpore s citovanými ustanoveniami zákona o PZ. Z doposiaľ zistených skutočností nemožno prijať právny záver, že členovia policajnej hliadky postupovali pri výkone služobných povinností v súlade so zákonom o PZ. Nezákonnosť služobného zákroku podľa názoru dovolacieho súdu by v súlade s doktrínou ovocia z otráveného stromu zakladala procesnú nepoužiteľnosť a nezákonnosť všetkých dôkazov zistených v súvislosti s týmto zákrokom, vrátane obhliadky miesta činu s nálezom psychotropných látok, vyhodnených dovolateľom.

Vzhľadom na vedomosť polície o konkrétnom páchatelovi a jeho trestnej činnosti bez začatia trestného stíhania mohol byť postup polície nezákonný nielen ohľadne sledovania páchatela, prehliadky osobného motorového vozidla, prehliadky tela, zaistenia drogy a obmedzenia osobnej slobody podozrivého a jeho zadržania, ktorým úkonom bolo začaté trestné stíhanie a následne vznesené obvinenie. Ide o úkony, ktorými sa získal dôkaz podstatný pre začatie trestného stíhania a vznesenie obvinenia. Rovnako výpovede svedkov, by nebolo možné použiť ako dôkazy, nakoľko sú zaťažené nezákonnosťou ich zdroja. To platí aj o záznamoch príslušníkov polície. Nezákonnosť sa následne preniesla aj na ďalšie dôkazy získané v prípravnom konaní a na dokazovanie v konaní pred súdom prvého stupňa, bez možnosti napraviť túto nezákonnosť.

Je preto potrebné ustáliť aj okamih, od ktorého policajti disponovali podozrením z páchania trestného činu obvineným a vznikla nutnosť začať trestné stíhanie vykonaním neodkladného a neopakovateľného úkonu, a či neodkladnosť úkonu zodpovedajúca nebezpečenstvu z omeškania do začatia trestného stíhania bola vzhľadom na vedomosť polície aktuálna. Pri relevantných poznatkoch o podozrení zo spáchania alebo páchania trestného činu, ktorými polícia disponuje v dostatočnom časovom predstihu, vzniká totiž povinnosť postupu OČTK podľa Trestného poriadku. Zákonnosť vykonaných úkonov a splnenie ich formálnych a materiálnych podmienok ich zákonosti bude v takom prípade potrebné hodnotiť podľa ustanovení § 99 a nasl. Tr. por.

Úlohou prvostupňového súdu bude po vrátení veci zabezpečiť do spisu záznamy o služobných zákrokoch hliadok PMJ, ktoré vykonávali po polnoci 17. októbra 2008 službu a zistiť akým spôsobom a na základe akých informácií hliadky postupovali pri služobných zákrokoch, prípadne vykonať iné dôkazy vyplývajúce z dokazovania (kniha služieb, kniha udalostí), z ktorých bude preukázaná existencia dôvodu, vedúca príslušníkov policajnej hliadky k vykonaniu posudzovaného služobného zákroku.

Dovolateľ za nezákonný dôkaz považoval aj znalecký posudok Kriminalistického a expertízneho ústavu PZ, č. p.: PPZ-8729/KEU-BA-EXP-2008 zo 17. októbra 2008. Znalecký ústav bol pribratý na podanie posudku, ktorým mal určiť či zaistené látky sú v zozname omamných látok alebo jedov a stanoviť množstvo priemerných jednotlivých dávok obsiahnutých v predloženej vzorke. Zo spisu je zrejmé, že uznesenie OČTK o pribratí znalca v zmysle § 143 ods. 1 Tr. por. na podanie posudku, vydané v deň začatia trestného stíhania a vznesenia obvinenia I., nebolo doručené obvinenému a jeho obhajkyňi. Zo zápisnice o hlavnom pojednávaní 9. decembra 2009 dovolací súd zistil, že sudkyňa vypočula znalca KEU PZ k obsahu a záverom znaleckého posudku a umožnila vykonať výsluch znalca obhajkyňi a dovolateľovi. Krajský súd ako súd odvolací uznesením z 8. decembra 2011, sp. zn. 6 To 9/2011, ktorým zrušil rozsudok okresného súdu z 21. februára 2011, sp. zn. 2 T 42/2009 vyslovil, že oboznámený posudok KEU PZ a jeho závery prezentované znalcom na pojednávaní nemožno brať do úvahy z dôvodu porušenia práva obvineného na obhajobu, spočívajúceho v tom, že uznesenie o pribratí znaleckého posudku (zrejme znalca) do konania nebolo doručené obžalovanému ani jeho obhajcovi. Ďalej v uznesení konštatoval, že v rámci špecifikácie konkrétnej zadržanej omamnej látky možno prihliadať len na skutočnosti, ktoré uviedol sám obžalovaný vo výpovedi a to že zadržanú drogu nakúpil za sumu asi 48.000,- Sk (č. l. 405). Okresný súd vo veci opätovne rozhodol rozsudkom z 1. októbra 2012, sp. zn. 2 T 42/2009, ktorým obvineného uznal vinným z obzvlášť závažného zločinu nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držania a obchodovania s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. d/, 2 písm. e/ Tr. zák. a dovolateľovi uložil trest odňatia slobody desať rokov. V rozsudku prvostupňový súd pri ustaľovaní skutkového stavu a právnej kvalifikácie činu vychádzal z výpovede obžalovaného. Na základe odvolania I. a prokurátora krajský súd uznesením z 19. septembra 2013, sp. zn. 6 To 142/2012, rozhodnutie okresného súdu v zmysle §§ 321 ods. 1 písm. b/,d/ a e/, 322 ods. 1 Tr. por. zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa, na nové prejednanie a rozhodnutie. V odôvodnení mu vytkol, že príslušné skutkové zistenia nepremietol do právneho posúdenia konania obvineného, pretože skutok kvalifikoval podľa § 172 ods. 1 písm. d/, 2 písm. e/ Tr. zák. napriek tomu, že zaistená psychotropná látka mala mať hodnotu 48.000,- Sk (1.593,31 eura), ktorá nepredstavuje rozsah škody väčšej, ako to má na mysli § 125 ods. 1 Tr. zák.

Súdy nižšieho stupňa pochybili, keď závery znaleckého posudku ponechali v skutkovej vete rozsudku, a to v rozsahu „kriminálnickou expertízou sa zistilo, že v ponožke sa nachádzalo 8 kusov zatavených jednorazových injekčných striekačiek objemu 10 ml, ktoré obsahovali spolu 54,763 gramov bieleho kryštalického materiálu - metamfetamínu, s priemerným zastúpením účinnej látky 75,9% hmotnostných (vyjadrené ako voľná báza) a z toho množstva obsahujúceho 41,565 gramov absolútneho metamfetamínu by sa dalo pripraviť najmenej 1039 obvykle jednorazových dávok (takýto údaj je možné akceptovať iba pri právnej kvalifikácii skutku podľa § 171 Tr. zák., vyplýva to z ustanovenia § 135 ods. 1, ods. 2 Tr. zák., kde množstvo omamnej alebo psychotropnej látky pre vlastnú potrebu vychádza z jednorazových obvyklých dávok, pri posúdení skutku podľa § 172 Tr. zák. sa jednorazová obvyklá dávka neuvádza a vychádza sa z ceny celkového množstva zaistenej omamnej látky, v dôsledku čoho je jej cena nižšia) psychotropnej látky". Z odôvodnenia rozsudku Okresného súdu Piešťany z 26. októbra 2015, sp. zn. 2T 42/2009, je ale nepochybné, že súd pri posudzovaní rozsahu činu vychádzal z ceny, za ktorú dovozateľ zakúpil psychotropné látky a aplikujúc zásadu in dubio pro reo ho posúdil ako trestný čin nedovolennej výroby omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi podľa § 172 ods. 1 písm. d/ Tr. zák., čo zodpovedá právnej kvalifikácii činu odvolacím súdom.

Súd sa v novom konaní musí zaoberať aj zákonnosťou získania svedeckých výpovedí - príslušníkov policajného zboru v tom smere, či títo svedkovia boli pred výsluchmi zbavení povinnosti mlčanlivosti kompetentným orgánom v súlade so zákonom. Takíto svedkovia po zbavení povinnosti mlčanlivosti môžu vo výpovediach uvádzať iba skutočnosti objasňujúce zákonnosť, resp. nezákonnosť vykonaného zákroku. V žiadnom prípade sa nemôžu vyjadrovať k obsahu samotného skutku, teda k priebehu a okolnostiam jeho spáchania.

Krajský súd pochybil podľa zistenia dovolacieho súdu v ustanoveniach §§ 317 ods. 1, 321 ods. 1 písm. e/, 2, 322 ods. 3 Tr. por. a § 172 ods. 1 písm. d/ Tr. zák., pretože prvostupňový rozsudok nezrušil aj vo výroku o vine z dôvodov podľa § 321 ods. 1 písm. a/ až d/ Tr. por. a nenariadil okresnému súdu nové prejednanie a rozhodnutie veci v zmysle § 322 ods. 1 Tr. por. s dôrazom na zistenie okolností zakladajúcich zákonnosť služobného zákroku. Vzhľadom na toto konštatované pochybenie dovolací súd zdôrazňuje aj to, že konaním ktoré rozhodnutiu krajského súdu predchádzalo boli porušené ustanovenia §§ 101 ods. 1, 3, 153 ods. 2 Tr. por. a §§ 9 ods. 1, 23 ods. 1 zákona o PZ.

Obvinený v dovolaní žiadal zrušiť rozhodnutie Krajského súdu v Trnave zo 7. apríla 2016, sp. zn. 3 To 121/2015, dovolací súd však vzhľadom na okolnosti prípadu považoval za potrebné v súlade s § 386 ods. 2 Tr. por. zrušiť aj rozsudok Okresného súdu Piešťany z 26. októbra 2015, sp. zn. 2 T 42/2009.

Úlohou súdu prvého stupňa bude riadiť sa názorom dovolacieho súdu v prejednávanej veci a vydať rozhodnutie až po prehodnotení zákonnosti všetkých dôkazov s ohľadom na uvedené skutočnosti.

Na podklade vyjadreného dovolací súd rozhodol tak, ako sa uvádza v enunciiate rozsudku.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.